

GENERAL: Categoria lèxica i categoria gramatical

Categoria lèxica

Sovint *categoria lèxica* i *categoria gramatical* s'utilitzen com a sinònims, tot i que estrictament tenen un significat diferent. Podem diferenciar-les així:

- La **categoria lèxica** indica el valor sintàctic d'una paraula o un sintagma i, per tant, informa sobre quina relació estableix amb les altres paraules o sintagmes i quines funcions sintàctiques pot desenvolupar en l'interior d'una oració.

Les denominacions i els equivalents d'un mateix terme han de compartir categoria lèxica.

Exemple: *nom, adjectiu, verb, adverbi, preposició*

- La **categoria gramatical** indica les propietats morfològiques o sintàctiques d'una paraula o un sintagma que permeten classificar-los com una classe dintre la seva categoria lèxica.

Cada denominació o equivalent d'un mateix terme té una categoria gramatical pròpia.

Exemple: gènere i nombre (NOMS); règim transitiu / règim preposicional / règim intransitiu (VERBS)

Com sol ser habitual en els diccionaris, les fitxes terminològiques del TERMCAT ajunten en un sol codi la categoria lèxica (sempre) i la categoria gramatical (quan n'hi ha) de denominacions i equivalents.

Per referir-nos a aquest codi doble d'una manera genèrica en diem **categoria lèxica**, perquè la categoria lèxica és l'element més caracteritzador i perquè determinades categories no tenen categoria gramatical (adjectius, adverbis, preposicions, etc.).

Els eixos bàsics del sistema del TERMCAT per a indicar la categoria lèxica són els següents:

- (a) Hi ha una sola llista de codis que és vàlida per a **totes les llengües**, sense adaptacions.¹
- (b) El **nucli del codi** és unitari, de manera que és compartit per tots els codis d'aquella categoria.
Exemples: **n** [NOM]; **v** [VERB]; **adj** [ADJECTIU]; **adv** [ADVERBI]
- (c) Quan cal indicar **més d'un tret gramatical**, se segueixen aquestes normes:
 - L'*alternança* en una característica del mateix tipus determinada lingüísticament (registre, dialecte, etc.) es marca amb la barra inclinada (/).
Exemples: *mar* **n m/f** (NOM MASCULÍ O FEMENÍ); *dimitir* **v tr/prep** (VERB TRANSITIU O PREPOSICIONAL)
 - L'*alternança* en una característica del mateix tipus determinada pel referent es marca amb la coma (,).
Exemples: *noi* | *noia* **n m, f** (NOM MASCULÍ I FEMENÍ)
 - La *suma* de característiques de tipus diferent no s'indica amb cap signe especial.
Exemples: *tisores* **n f pl** (NOM FEMENÍ PLURAL); *aixecar-se* **v intr pron** (VERB INTRANSITIU PRONOMINAL)
- (d) No es fa mai referència a la **naturalesa locutiva** (*loc.) d'una forma lingüística, per diversos motius:
 - perquè, en l'enfocament onomasiològic de la terminologia, no és rellevant si una denominació és unilèxica o sintagmàtica;
 - perquè implica convertir en nucli del codi un element no pertanyent a la categoria lèxica;
 - per coherència de tractament (sovint s'indica en adjectius i adverbis però no en noms);
 - perquè la naturalesa sintagmàtica ja es veu en la denominació mateixa.

¹ El motiu d'utilitzar codis únics per a totes les llengües és garantir als usuaris que un mateix fenomen es representi sempre de la mateixa manera, amb independència de la llengua a què correspongui.